

VAROLMAYAN BİR YERDE DOĞMAK MI?

Fiili devletlerde yaşayan çocuklar için kapsayıcı küresel hakların korunmasına doğru

Yönetici Özeti

RAPORUN AMAÇLARI

İnsan hakları, görünüşe göre evrenseldir ve dilleri, milliyetleri ve etnik kökenleri ne olursa olsun dünyanın her yerindeki çocuklar, belirli haklara sahiptir. Ancak bir grup çocuk sistematik olarak bu uluslararası yasal korumanın dışında kalmaktadır: fiili (de facto) devletlerde yaşayan çocuklar. Bu rapor, uluslararası toplumu, bu çocukların dışlanması konusunda bilgilendirmekte ve nasıl kapsanabilecekleri konusunda öneriler sunmaktadır.

YAZARLAR

Maastricht Üniversitesi'ndeki araştırma grubu ve "Fiili Devletlerde Çocukların Gelişim Haklarının Gerçekleştirilmesi" konulu Uluslararası Konferansın katılımcıları, Ocak 2024

FIILI (DE FACTO) DEVLET NEDİR?

Fiili devletler, devlet olma için dört kriterin (1933 Montevideo Sözleşmesi) tamamına sahip olan siyasi varlıklardır: kalıcı bir nüfus, tanımlanmış bir bölge, bir hükümet, bağımsızlığın ilan edilmesi ve bağımsızlığını ilan etmiş (diğer) devletlerle ilişkilere girme kapasitesi

olan devletler; ancak bu devletler Birleşmiş Milletler'e üye değildirler. Bugün Kosova, Somaliland ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bu fiili devletler arasındadır. Fiili devletlerde toplamda yaklaşık 9 milyon çocuk yaşamaktadır.

SORUN

Filistin hariç fiili devletlerde yaşayan çocukların hakları BM veya ona bağlı herhangi bir kuruluş tarafından denetlenmemektedir. Fiili devletler herhangi bir BM insan hakları organına rapor vermemektedir. İlgili hiçbir hükümet veya gölge rapor sunulmamaktadır. Sonuç olarak çocuk hakları cezasız bir şekilde ihlal edilmektedir.

ÖNERİLEN ÇÖZÜMLER

Fiili devletlerde yaşayan çocukların, (tamamen) tanınmış devletlerde yaşayan çocuklarla aynı korumayı alamamaları kabul edilemez. Bunu göz önünde bulundurarak, fiili devletlerin var olduğu ve çatışmalar çözülmediği bu süre boyunca bir dizi çözüm önerisi sunuyoruz:

1 Fiili devletlerde çocuk hakları (veya: çocuk hakları dahil insan hakları) konusunda bir BM Özel Raportörü atamak.

2 Fiili devletlerin BM çocuk hakları izleme ve raporlama sürecine dahil edilmesi.

Tercih sırasına göre iki olası yaklaşımı listeliyoruz:

a. Fiili devletleri BMÇHS'yi imzalamaya ve onaylamaya davet edin.

Devlet dışı kuruluşların bunu yapması zaten yasal olarak mümkündür. Pratik olarak bunu gerçekleştirmenin iki ana yolu vardır:

- i. BMGK'nın BMÇHS'yi onaylamaya yönelik daveti
- ii. BMGK'nın Filistin ve Vatikan'a benzer bir "üye olmayan gözlemci Devlet" olma ve ardından BMÇHS'yi imzalama/onaylama daveti.

b. İlgili (diğer) devletleri, fiili devletlerde çocuk haklarına ilişkin raporlara yer vermeye davet etmek. İdeal durumda, fiili devlet, tanınan devletin raporuna eklenen ayrı bir bölüm veya ek kapsamında yer alacaktır.

3 Çeşitli BM İnsan Hakları organları tarafından fiili devletlere tutarlı ve eşit muamele yapılmasına yönelik bir yaklaşım geliştirmek.

4 Bir mesaj göndermek. Tüm çocukların haklara sahip olduğunu ve fiili devletlerde yaşayan çocukların haklarının korunmasının bir öncelik olduğunu doğrulayan bir bildiri yayınlayın.